

Κείμενο 1

Ζωή μετά τα 50: πώς μπορούμε να μετατρέψουμε τα γηρατειά σε «κερδισμένο χρόνο»

Με αφορμή το δοκίμιό του με τίτλο «Un Instante Eterno» («Μια Αιώνια Στιγμή») που κυκλοφόρησε στην Ισπανία ο 72χρονος φιλόσοφος και συγγραφέας, Πασκάλ Μπρυκνέρ, παραχώρησε μια συνέντευξη στην εφημερίδα La Razon της Μαδρίτης, στην οποία εκφράζει τις απόψεις του για τα γηρατειά. Το κείμενο αντλήθηκε από το www.iefimerida.gr 04/10/2021 και διασκευάστηκε για τις ανάγκες της εξέτασης

- Οι άνθρωποι δεν θέλουν απλά να ζήσουν περισσότερο, αλλά να παραμείνουν νέοι...

- Το ιδανικό είναι να ζήσει κανείς για μεγάλο διάστημα, αλλά να παραμείνει και νέος μέχρι τέλους. Θα ήταν υπέροχο να μπορέσουμε να κρατήσουμε την εμφάνιση ενός 40χρονου ή μιας 40χρονης μέχρι τα 80. Αλλά η επιμήκυνση του προσδόκιμου ζωής είναι ταυτόχρονα και η επιμήκυνση των γηρατειών, με τις ρυτίδες τους, τις ασθένειες, την κόπωση και όλες τις άλλες καταστροφικές τους επιπτώσεις».

- Η ανθρωπολογία διδάσκει ότι οι πρωτόγονες κοινωνίες έτρεφαν σεβασμό στους ηλικιωμένους, ως συνώνυμους της γνώσης. Στη Δύση ο ηλικιωμένος είναι συνώνυμος της γήρανης και της αδεξιότητας. Τι πήγε στραβά;

- Δεν είναι απολύτως ακριβές ότι οι αρχαίες κοινωνίες σέβονταν τους ηλικιωμένους. Πολλοί άνδρες και γυναίκες λόγου χάρη μετά από κάποια ηλικία αποπέμπονταν από τα χωριά τους και τους άφηναν να πεθάνουν μόνοι τους στα δάση. Μόνον στη Δύση έγινε προτεραιότητα η φροντίδα των ηλικιωμένων, μολονότι η μεταχείριση που λαμβάνουν σε ορισμένα σπίτια, για παράδειγμα, απέχει μακράν του επιθυμητού. Αλλά σιγά – σιγά η επανάσταση των γηρατειών αγγίζει όλες τις ηπείρους, υποχρεώνοντάς μας να αλλάξουμε τις αντιλήψεις μας για τα διάφορα στάδια της ζωής.

- Ο Σενέκας υποστήριξε ότι ο βίος είναι αρκετά μακρύς, για να επιτύχει κανείς στόχους, αρκεί να μη χάσει κανείς το χρόνο του.

- Συμφωνώ υπό τον όρο ότι γνωρίζουμε εξ΄ αρχής αυτούς τους στόχους, που δεν έχουμε ακόμη πετύχει. Ξοδέψαμε πολλά χρόνια διστάζοντας, αμφιβάλλοντας, κάνοντας αυτό που ο Σενέκας αποκάλεσε «ανόητα πράγματα». Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής τώρα μάς επιτρέπει ακριβώς αυτό, να

ξοδέψουμε χρόνια πειραματιζόμενοι, δοκιμάζοντας αδιέξοδα, προτού τελικά βρούμε το σωστό δρόμο. Η ζωή ουδέποτε είναι αρκετά μακριά για εκείνον που αναζητεί ένα νόημα».

- Γιατί ένας 50άρης θεωρείται ότι αρχίζει να παρακμάζει όταν πολλοί μεγάλοι άνδρες πέτυχαν τα μεγαλύτερα επιτεύγματά τους σ' αυτή την ηλικία;

- Η φυσική ωρίμανση, συνώνυμη συχνά με την παρακμή και η ψυχολογική ωρίμανση οδεύουν σε αντίθετες κατευθύνσεις. «Χρειάζονται 60 χρόνια για να γίνεις φιλόσοφος» έλεγε ο Καντ και στην εποχή του η ηλικία αυτή αντιστοιχούσε στα 80 δικά μας χρόνια. Η εξαιρετική λάμψη της ζωής του πνεύματος συνεχίζει να φωτίζει τις μέρες μας, μέχρι την τελευταία. Σκεφτείτε τη μάθηση, τη μελέτη, τη διδασκαλία... εξακολουθούν να είναι πιθανές δραστηριότητες ακόμη και στα τελευταία στάδια της ύπαρξης.

- Και πώς μπορούμε να απολαύσουμε τη ζωή μετά τα 50;

- Μην εγκαταλείπετε τίποτε, πόσο μάλλον τις επιθυμίες σας. Όσο για το πώς θα αντιμετωπίσουμε τον πόνο; Πάρτε παυσίπονα και εμπιστευτείτε την Ιατρική.

Κείμενο 2

Ένας γέρος [1894, 1897]

Το ποίημα είναι του Κ. Καβάφη και ανήκει στη συλλογή τα Ποιήματα 1897-1933, των εκδόσεων Ίκαρος, 1984

Στου καφενείου του βοερού το μέσα μέρος
σκυμένος στο τραπέζι κάθετ' ένας γέρος·
με μίαν εφημερίδα εμπρός του, χωρίς συντροφιά.

Και μες των άθλιων γηρατειών την καταφρόνια
σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τα χρόνια
που είχε και δύναμι, και λόγο, κ' εμορφιά.

Ξέρει που γέρασε πολύ· το νοιώθει, το κυττάζει.
Κ' εν τούτοις ο καιρός που ήταν νέος μοιάζει
σαν χθες. Τι διάστημα μικρό, τι διάστημα μικρό.

Και συλλογιέται η Φρόνησις πως τον εγέλα·
και πως την εμπιστεύονταν πάντα — τι τρέλλα! —
την ψεύτρα που έλεγε· «Αύριο. Έχεις πολύν καιρό.»

Θυμάται ορμές που βάσταγε· και πόση
χαρά θυσίαζε. Την άμυαλή του γνώσι
κάθ' ευκαιρία χαμένη τώρα την εμπαιίζει.

... Μα απ' το πολύ να σκέπτεται και να θυμάται
ο γέρος εξαλίσθηκε. Κι αποκοιμάται
στον καφενείου ακουμπισμένος το τραπέζι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50 - 60 λέξεις να αναφέρεις συνοπτικά τις θέσεις που εκφράζει ο Μπрукνέρ για τα γηρατειά στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο Π. Μπрукνέρ στη συνέντευξη που παραχωρεί κάνει χρήση παραδειγμάτων. Να εντοπίσεις στις απαντήσεις του πέντε χωρία με παραδείγματα και να αιτιολογήσεις τη χρήση τους.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Η εξαιρετική λάμψη της ζωής του πνεύματος συνεχίζει να φωτίζει τις μέρες μας, μέχρι την τελευταία.»
Ποια λειτουργία της γλώσσας (δηλωτική/κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική/μεταφορική) αξιοποιείται

στο απόσπασμα (μονάδες 5); Τι επιτυγχάνεται ως προς το ύφος λόγου και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα με τη συγκεκριμένη επιλογή (μονάδες 10);

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο, σύμφωνα με τα νοήματα που εκφράζονται στο Κείμενο 2. (μονάδες 10) Συμφωνείς ή διαφωνείς με τους συλλογισμούς που κάνει και γιατί (μονάδες 5); Να αποδώσεις την ερμηνεία σου σε 100 – 150 λέξεις.